

Atskaite par dalību COPA – COGECA kongresā

Eiropas lauksaimnieku kongresā 2014

6.-8. oktobris 2014. Brisele

Seminārs „Eiropas ģimeņu saimniecību nākotnes ekonomiskie izaicinājumi”,

6. Oktobris, 2014

Kā galvenās tika izceltas divas tēmas:

- 1) Enerģijas izmaksas;
- 2) Riska menedžments.

1. Eiropas lauksaimniecība ir enerģijas ietilpīga nozare. Enerģija sastāda aptuveni 20 % no ražošanas izmaksām. Seminārā tiek apskatīti jautājumi, kas saistīti ar ES politiku un globālo tirgu attiecībā uz enerģiju un energoietilpīgiem produktiem (minerālmēsli). Paneldiskusijā COPA-COGECA Graudu un eļļas augu darba grupas vadītājs *Max Schulman* runāja par minerālmēsliu apsaimniekošanu, *Hans Van Es* Augļu un dārzeņu darba grupas vadītājs par enerģijas tirgus ietekmi uz siltumnīcām, *Eiropas Komisijas DG Energy* ģenerālsekretrs *Klaus-Dieter Borchardt* par Eiropas Savienības (ES) enerģijas politiku. Par mēslojuma tirgus attīstību prezentāciju sniedza *Maximo Torero* (IFPRI).

Mēslojuma ražošanas tirgus pasaulē ir ļoti augsti koncentrēts. 2007-2008 bija maksimāli augstas mēslojuma cenas, rezultātā industrijai bija rekorda peļņa. Āfrika praktiski pilnībā ir atkarīga no minerālmēsliu importa, tādēļ arī šajā kontinentā ir salīdzinoši zemas ražības. Trīs valstis kontrolē vairāk nekā 50% no urīnvielas tirgus (Ķīna 38%, Indija 13%, Krievija 5,4%), amonija nitrātu 50.6% ražo Ķīna, Indija, Krievija. Kālijā pusi no tirgus nosedz Kanāda un Krievija.

2. Riska menedžments. Lauksaimniecība ir atvērta sistēma, kas atkarīga no klimatiskajiem apstākļiem, tirgus un politiskajiem lēmumiem. Šobrīd dažādi instrumenti ir pieejami, lai kaut mazliet mazinātu šīs ietekmes, bet tās nespēj piedāvāt risinājumu visos gadījumos un dažādiem zemniekiem. Paneldiskusijā piedalījās Riska menedžmenta darba grupas vadītāja *Paola Grossi*, kas runāja par nākotnes apdrošināšanas sistēmām lauksaimniecībā, *Luc Peeters*, Fitosanitāro jautājumu darba grupas vadītājs par augu veselību un augu aizsardzību, *Antonio Taveres*, Cūkkopības darba grupas vadītājs par slimībām un tirdzniecības jautājumiem. Prezentāciju sniedza *Jonas Kathage* (JCR Seviļa) par pētījumu par kviešu ražības noteicošiem faktoriem un riska menedžmenta praksi efektivitāti.

Visaugstākā kviešu ražas līmeņa valstīs ražība stagnē, tā ir apstājusies pie 7-8t (Nīderlande, UK, Vācija, Francija). Ir gan agronomiski riska menedžmenta pasākumi – šķirņu dažādība, augsnes auglību saglabājošas augsnes apstrādes metodes, integrētā augu aizsardzība, gan finansiāli menedžmenta pasākumi – apdrošināšana, subsīdijas. Pētījumā ir apskatītas divas valstis – Ungārija un Francija. Vidējā saimniecība Francijā 163 ha, Ungārijā pārsvarā mazas saimniecības. Vidējā ražība Francijā 7,1 t/ha, Ungārijā 4,7 t/ha. Francijā 52% zemnieku izmanto sējumu apdrošināšanu, Ungārijā 48%. Ļoti lielu ietekmi uz stabili ražību dod vairāku šķirņu audzēšana vienā saimniecībā. Francijā tikai 20% audzē vienu šķirni, turpretī Ungārijā

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

ELFLA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”

2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

60%. Ražība saimniecībās ar vienu šķirni vidēji ir 5,4 t/ha, bet ar vairākām kviešu šķirnēm iegūst vidēji 7, 2 t/ha.

Mans kopsavilkums semināra „Eiropas ģimeņu saimniecību nākotnes ekonomiskajiem izaicinājumiem” noslēguma paneldiskusijā par enerģijas izmaksu samazināšanu un riska menedžmenta pasākumiem:

1. Pirmkārt, vissvarīgākais stabilai lauksaimniecības biznesa nodrošināšanai ir stabila un nemainīga politika. Lauksaimniecības sektors nevar pielāgoties ik pārīs gadus mainīgai politikai, jo bieži vien ražošanas cikls ir daudzreiz garāks.
2. Svarīga godīga peļņas sadale visā pārtikas ķēdē, nav normāli, ka piens Latvijas veikalos maksā 0.8 – 1 EUR, bet zemnieki saņem 0.2 EUR! Ir jāmeklē turpmāki risinājumi tirgotāju ietekmes mazināšanai. Ražotāju kooperācija ir daļējs risinājums šajā jautājumā, jo ne visās valstīs, reģionos un sektoros ir iespējams izveidot pietiekoši stiprus kooperatīvus.
3. Ir jāturpina ES likumdošanas konsolidācija, šobrīd ir pārāk daudz likumdošanas normu, kuras savstarpēji nav pietiekoši saistītas.
4. Ir nepieciešami ienākumus stabilizējoši instrumenti, apdrošināšana, bet visvairāk mums ir vajadzīga stabilas politikas apdrošināšana.
5. Liela nozīme ir labai zemnieku savstarpējai komunikācijai, un komunikācijai starp pārstrādī, tirdzniecību un sabiedrību kopumā.
6. Minerālmēslu tirgotāju koncentrācijas samazināšana ir svarīga, lai nākotnē nodrošinātu minerālmēslu piegādi visos reģionos un par samērīgu cenu, jo ikgadējie ieguldījumi, piemēram, graudkopībā sastāda starp 45-55 % no visiem ieguldījumiem. Tāpat ir nepieciešama daudz caurspīdīgāka un pieejamāka informācijas sistēma par minerālmēslu tirgiem, lai zemnieki var plānot savus izdevumus un veikt ieguldījumus, kad cena ir pievilcīgāka.
7. Ilgtspējīga mēslojuma lietošanas popularizēšana, izmantojot pieejamos informācijas, konsultāciju, demonstrējumu instrumentus, kā arī jaunu un precīzu tehnoloģiju popularizēšana, kas ļauj daudz precīzāk lietot mēslojumu, dodot maksimālu ieguvumu kultūraugiem un samazinot slodzi uz vidi/ūdeņiem.
8. Ir jānodrošina nepārtraukts vides monitorings un zinātniskā izpēte, kas ļautu pierādīt dažādu saimniekošanas sistēmu un tehnoloģiju ietekmi uz apkārtējo vidi. Lauksaimniekiem ir jābūt spējīgiem argumentēti diskutēt ar zaļajām organizācijām.
9. Visas problēmas, riska menedžmenta pasākumi, tādi kā apdrošināšana un pašpalīdzības fondi neatrisinās, ir nepieciešami arī lieli ieguldījumi zemnieku izglītošanā, jaunās tehnoloģijās, inovāciju veicināšana un to ieviešana ražošanā.
10. Ir nepieciešami instrumenti, kas palīdz zemniekiem krīžu laikā.
11. Ir jābūt pieejai – tirgū ienāk-no tirgus iziet attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļiem. Nedrīkst pieļaut situāciju kā ar neonikotinoīdiem, kuri tika izņemti no tirgus un vēl šobrīd nav alternatīvas.

Diskusijā vēl pateiktais:

Uz repliku, ka jaunā politika palielinās zemnieku savstarpējo konkurētspēju, jo dalībvalstīs ir daudz izvēles iespēju, un ir problemātiski, ja atbalsts samazināsies tiem zemniekiem, kuriem ir jāmaksā ļoti augsta zemes cena (Beļģija, Nīderlande), es pateicu, ka tā nav pieņemama politika, kur lielāku atbalstu saņem ražotāji, kuriem ir lielākas potenciālās iespējas iegūt augstāku ražību, tāpat reģionos ar augstu zemes cenu bieži vien ir daudz labāka infrastruktūra un darba iespējas ārpus lauksaimniecības. Savukārt reģionos ar zemu zemes cenu parasti ir daudz sliktāki klimatiskie apstākļi, kas limitē augstu ražu gūšanu, un arī sliktā infrastruktūra, lauksaimniecība parasti šajos reģionos ir vienīgā iespējamā ekonomiskā aktivitāte. Tāpat vēlreiz apliecināju, ka ES politika nav bijusi godīga un kopīga ne iepriekšējā periodā, ne šajā.

Vēl tika diskutēts par jauno lauksaimnieku ienākšanas sektorā atbalstu un sieviešu lomu lauksaimniecībā.

Seminārs par „Lauku attīstības politikas ietekmi uz ģimenes saimniecībām”

6. Oktobris, 2014

Sniedzu prezentāciju par „Kādas iespējas jaunā Lauku attīstības programma var dot ģimeņu saimniecību biznesu attīstībai”

Prezentācija redzama pielikumā.

Galvenie secinājumi prezentācijā paustie:

Ģimenes saimniecību konkurētspējīgu un ilgtspējīgu attīstību nodrošina – vajadzībām atbilstoši finanšu instrumenti, pieeja informācijai, zināšanām, tehnoloģijām. Ieviešot Lauku attīstības pasākumus ir svarīgi, lai būtu efektīva dažādu pasākumu kombinēšanas iespēja, notiktu saimniecību ekonomiskās aktivitātes dažādošana, maksimāli samazinātos ieviešanas administratīvais slogs. Ilgtspējīgi ģimenes uzņēmumi laukiem dos – izaugsmi, darbavietas, labāku teritoriālo balansu, lielākus ienākumus laukos, jaunu un inovatīvu praksi ieviešanu praksē. Modernizācijas pasākumu ir izvēlējušās visas valstis, bet finansējums kas atvēlēts atšķiras, piemēram, LV 32%, bet UK 5%, līdzfinansējums Eiropas Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai Beļģijā 40%, Igaunijā 85%, agrovides pasākumiem no LAP finansējuma klimata pasākumiem budžets, kas paredzēts Latvijā 7%, bet Anglijā 69%.

Maira Dzelzkalēja

Paraksts

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS LAUKSAIMNIECĪBAS FONDS LAUKU ATTĪSTĪBAI:
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS

Saskaņā ar Latvijas Republikas Zemkopības ministrijas un SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs”

2014. gada 31. janvārī noslēgto līgumu Nr.2014/14, aktivitāte „Nozaru ekspertu ziņojumi.”

Atbalsta Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.